

SČVP

Novinová zásilka - povolila Česká pošta, s. p.,
 Odštěpný závod Praha č.j. Nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995
 Placeno převodem
 Novinová zásilka
 Adresa adresáta:

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

1/98
 ročník 8

TŘETÍ KONFERENCE SČVP

Dne 2. prosince 1997 se konala v Praze 3. konference SČVP.

Tento nejvyšší orgán našeho Sdružení zhodnotil činnost ústředních orgánů v uplynulém volebním období a stanovil další cíle a úkoly v příštích třech letech.

Jednání bylo věcné, klidné, v příjemném krajienském ovzduší a ve vhodném prostředí díky velkoryšnému pochopení ČsOL a vedení hotelu Legie.

Delegáti konference zvolili nové orgány, především Celostátní výbor (dříve ústřední výbor), ústřední revizní komisi a ustanovili poradní a publicistický sbor. Seznam všech členů a funkcí nastříhal v jednotlivých orgánech uvedeme v příštím čísle Zpravodaje.

Konference schválila zprávy přednesené jednotlivými funkcemi a doplněné (aktualizované) stanovby SČVP a přijala usnesení. Z těchto stanov a usnesení vyplývají pro SČVP konkrétní úkoly.

Uvidíme z nich v nejdůležitějších:

1. Dokončit sepsání a vydání kompletních dějin volyňských Čechů, objektivně zhodnotit zejména jejich podíl na vzniku samostatného Československa po první světové válce a v osvobozeném zápase našeho národa ve 2. světové válce.

2. Doplnit stávající dokumentační a historický materiál o dosud přehlížené a dostatečně neověřené fakta z období reemigrace a usidlování v ČR a zhodnotit proces jejich splynutí s místním obyvatelstvem.

3. Shromáždit nadále historické materiály, včetně trojrozměrných exponátů, pro doplnění sbírky Čechů na Volyni (uložené v Národním muzeu) pro pořádání regionálních výstav o životě volyňských Čechů a jejich vlivu na rozvoj historického území Volyně.

4. Vybudovat nový pomník v bývalém Českém Malíně na Volyni, upravit zde český hřbitov a přístupovou cestu k němu.

5. Organizovat příležitostná celostátní nebo regionální setkání podle zájmových skupin.

6. Organizovat sympozia, semináře, besedy a další veřejné akce vztahující se k dějinám volyňských Čechů.

7. Spolupracovat s českými menšinami v zahraničí, zejména na Ukrajině.

8. Pokračovat ve spolupráci s ČsOL.

9. Spolupracovat s příslušnými orgány doma

i v zahraničí při zřizování a udržování památných míst, pomníků a muzejních expozic vztahujících se k životu a celkové činnosti volyňských Čechů.

10. Spolupracovat na vytváření přátelských česko-ukrajinských vztahů.

11. Zvýšit členské příspěvky za nynějších 50 na 100 Kč ročně. Vydaje na edici Zpravodaje a provoz SČVP se v posledním období výrazně zvýšily. Dotace z MK jsou pro letošní rok krajně nejisté. Nesmíme připustit, aby Zpravodaj přestal vycházet.

U sociálně slabých členů Sdružení se členské příspěvky zvyšovat nebudou.

Delegáti 3. konference a zejména nové zvolené funkcionáři věří, že všechny tyto úkoly budou v příštím volebním období splněny.

Prof. Dufek, předseda SČVP

JASLO

Po ukončení karpatsko-dukelské operace, která byla velmi náročná a těžká, probil se dne 26. listopadu 1944 1. čs. armádní sbor před 53 lety k říčce Ondavy na východním Slovensku. Zde se fronta zastavila. Za námi zůstala kóta 534, předchod polsko-československé hranice i náročný boj o horu Obšár. Náš sbor dočasně přešel do obrany.

Na celé východní frontě nastal dočasný zdlouhavý klid. Ve skutečnosti se vojska připravovala k mohutné ofenzivě, a to od Baltu k Tatrám, která se měla uskutečnit koncem ledna 1945. Jak se na této ofenzivě podílel 1. čs. armádní sbor? Jaký byl jeho úkol?

Dne 18. prosince 1944 obdržel sbor rozkaz: přesunout veškeré dělostřelectvo do prostoru jihovýchodně od Jasla k podpoře průlomové operace 38. armády v rámci velké zimní ofenzivy. Zvlášť bylo zdůrazněno utajení tohoto přesunu. Nepřítele se neměl o chystané operaci dovědět a nesměl vytyčit, že z našeho úseku bude staženo dělostřelectvo.

Ve dnech 19-22. prosince 1944 opustilo obranný úsek sboru všech pět dělostřeleckých pluků. S nimi odjel i 1. tankový prapor. Jak oklamat nepřítel, aby nepozoroval, že jsme prakticky zůstali bez dělostřelectva?

Proto bylo na našem úseku ponecháno několik děl a minometů, které "kočovaly" z místa na místo. Dělostřelci s nimi denně měnili palébné postavení. Každé dělo a minomet vystřelily výdky jen několik ran, aby si to hitlerovci mohli zanést a pak se přesunuly na jiné místo.

I jinak jsme Němce uváděli v omyl. V noci hluchně jezdila auta s neuplně zatamennými světlými k prvním liniím a nazpátek odjížděla nehluchně a bez světla. Stejněmu účelu sloužilo pojiždění několika tanků. Řidiči s nimi jezdili jenom v noci a schválně zapínali motory na plné obrátky, aby hluk vyvolal dojem, že se u nás hromadí tanky. Průzkumníci zvýšili činnost.

Zenisté zhotovili dělové makety a tankové atrapy. I když se makety zamaskovávaly, záměrně byly umístěny tak, aby na sebe poukázaly pozornost Němců. Tyto makety neměly za úkol pouze vyvolat u nepřítelů domněnku, že naše obrana není oslabena. Naším záměrem bylo vzbudit na západním břehu Ondavy dojem neustálého soustředování a zesilování vojska pro přípravu k útoku. Důmyslné klamání se povedlo. Nepřítel přesunul z jaselského prostoru jednu divizi horských myslivců, kterou hitlerovci poslali k rážce před 15. lednem do našeho prostoru z obavy, že my brzy zahájíme útok.

A co naši dělostřelci? Za několik dnů byl přesun dělostřelecký pluk úspěšně skončen. Byl proveden včas a s dokonalým utajením. Byla vybudována, a to jen v noci, palébná postavení a pozorovatelný. Všechno bylo pečlivě zamaskováno. Vytyčili jsme, že se připravuje něco velkého. Skutečnost, že napravo a nalevo od nás, vepředu i vzadu jsou samá děla, minomety a kafeje, nenechávala nás na pochybách, že se začínáme obrovské operace. Napln každého dne byly průzkumy, vyhledávání cílů, přežkousávání prvků pro střelbu, kontroly dokumentů až po tabulky dělovodů. Na plastických stolech probírali velitelé příští úkoly, štáby pracovaly naplno, spojari natahovali linky, řidiči dovaželi munici. Přípravy k zahájení ofenzivy vrcholily a její zahájení bylo stanoveno na 20. ledna 1945.

Proč ale došlo k jaselské operaci 15. ledna?

Rád bych uvedl historická fakta.

Situace západních spojení v Ardenách nebyla dobrá. Ve druhé polovině prosince 1944 zahájili Němci proti spojeneckým silám úder, který koncem prosince dosáhl šíře a hloubky 100 km. Nebezpečí pro spojení vyvrcholilo v prvních dnech ledna 1945.

Proto britský premiér Churchill zaslal 6. ledna 1945 vrchnímu velitelovi sovětských vojsk dopis tohoto znění: Na západě trvají velmi těžké boje a vrchní velení může být kdýkoli donuceno k velkým rozhodnutím. Sám víte ze své vlastní zkušenosti, jak znepokojující je

situace, když je nutno hájit velmi širokou frontu po dočasné ztrátě iniciativy. Pro gen. Eisenhowera je velmi záhodnat a nutné vědět i povšechných rysech co zamýšlel dělat, poněvadž se to samozřejmě projeví ve všech jeho i našich velmi důležitých rozhodnutích. Budu Vám vědět, budete-li moci sdělit, mážeme-li během ledna počítat s velkou ruskou ofenzívou u Visly nebo kdekoliv na jiném místě. Pokládám záležitost za naléhavou.

Sovětské vrchní velení obratem odpovědělo: Připravujeme se k ofenzívě, ale počasi nám nyní neproje. Avšak po přihlednutí k situaci našich spojenců na západní frontě se rozhodl stát vrchního velení dokončit přípravu urychleně a bez ohledu na počasi zahájit rozsáhlé ofenzivní akce proti Němcům na celém středním úseku nepozději do druhé poloviny ledna. Můžete si být jisti, že učiníme vše, co jen učiníme, máme, bychom přispěli svým slavným spojencům vojskům.

Počínaje 12. lednem 1945 zahájila sovětská vojska útok od Baltu k Tatrám. U Jasla byl útok zahájen 15. ledna 1945. Začal dělostřeleckou přípravou v 8.45 hod. Trvala 65 minut. Na každém kilometru páliho 200 děl a minometů. Pak začal útok: tanky, samopalníci a pěchota. V poledne padlo Jaslo a za čtyři dny vojska 38. armády osvobodila Krakov. Vzdálenost od Jasla vzdušnou čarou ca 120 km.

Přelom u Jasla směřem na Krakov se vydal. Svým podílem přispěl i naši dělostřelci. Chci jen připomenout, že i dělostřelci čs. západní armády, kteří v roce 1940 bojovali ve Francii, pak v Sýrii, Tobruku a v Anglii, přišli k východní armádě jako zkušení velitelé. Vzděl velitelé všech pěti dělostřeleckých pluků byli zkušení dělostřelci ze západní armády. A pak chci jen připomenout, ale i zdůraznit, že i volyňští Češi se zúčastnili jasecké operace jako řádoví vojáci, nižší a střední velitelé dělostřeleckých útvarů.

Tři z pěti pluků - 2., 4. a 5. dělostřelecký pluk - byly přejmenovány na Jasecké. I na jejich počest vypáleno v Moskvě 19. ledna 1945 celkem 224 děl 20 vítězských salv.

Pro splnění úkolu u Jasla se čs. dělostřelci vrátili k Ondavě, kde podporovali útok 1. čs. armádního sboru směřem do nitra Slovenska a pak až na Moravu.

Jindřich Bucháček, Měcholup u Žatec

Údaje upřesněny podle:

K. Klápálek: Ozevny boj

L. Svoboda: Z Buzuluku do Prahy

G. K. Žukov: Vzpomínky a úvahy

O poselství a přání

Jak krásné je poselství Vánoce, jak nádherná jsou přání k Novému roku, jaká však je jeho skutečnost, když rok, ba celé roky lidí do sebe řetuzou jako zvěsili, až už ze zvěsti nebo kvůli majetku, nebo politickému přesvědčení... Mohl bych pokračovat dále. Není to farižetství, když u Vánoce i na Nový rok si přejeme vše nejlepší, ale sotva skončí svátky, jedeme znovu postaru.

Snad je to také tím, že se denodenně vidíme a slyšíme z obrazovek televizorů i z rozhlasu, jak se političtí rivalové mezi sebou perou - pro ně asi vánoční poselství nic neznamená.

A tak si asi obyčejný člověk řekne, proč bych nemohl i já, když hlavně pomazaným je dovoleno vše. Lidé si ostatně včelky brali vzor z těch, kteří nám vládlí a vládnou.

Svět hledá svého Spasitele a v nekonečném hledání je člověčí úděl. Ale pro lidstvo neexistuje jedno již hotové řešení. Ani pro

splnění České republiky 1998. Řešení nemusí být totiž zavazující jen černobílá. Stejně tak není řešením zatínání pěstí a jiskření v očích. Není Spasitelem ten, kdo předkládá ke věření je tu svou koncepci, která údajně jediná otevře brány do blahobytneho nebe. Byt by to byla koncepce nejpravější z pravých nebo nejlevnější z levých.

Jestli vánoční vzkaz dojde až k úším politiků, mohli by snad přijít na to, že různé koncepce se navzájem prolínají, že stále nabývá větší hodnoty dialog, který předpokládá vzájemnou toleranci, vzájemné naslouchání si.

Ať to mnohým zní třeba kacířsky, cesta, po níž je nám jít není ani pravá ani levá, ani zlatá "střední", ale jenom "třetí". Nelze jinak, musíme jít po cestě kompromisu.

To by si naši politici měli uvědomit, nechťjící, aby napfesor místo vánočních zvonů nezvonily zase klíče obyčejných lidí, kteří na jejich neshody doplácí.

Václav Dubec

Prožili jsme další Vánoce

Ulicemi naší rodné země zavazula zase smolná vůně stromček a připomněla nám, že je tu opět čas vánoce. V kádech zaplouchal tradiční český kapr a výklady obchodů zadržily slavnostní výzdobou. Cenová překvapení byla však někdy nevyzpytatelná. A mnohdy dosti neuvěřalá vůči těm, kteří chtějí žít ve slušné společnosti bez pochybivých elementů, jejichž životním heslem se stalo, že s poctivostí se dáto nedojde.

Možná, že bylo více rodné, kde letošní vánoce byly o něco chudší než ty před rokem. Ale věřím také, že i za takových podmínek je možno vytvořit krásnou atmosféru klidu a mru.

Jistě jsme si vzpomněli i na ty, kteří byli tak těžce postižení povodněmi a kteří stále ještě nemají střechu nad hlavou.

Já jsem byl ve vzpomínkách doma ve vlasti, odkud jsem musel odejít kvůli komunistickému režimu do daleké ciziny. A vzpomínal jsem i na ty, kteří se ke mně hlásili jako dobří přátelé během mé návštěvy ve vlasti a přeji jim a všem poctivým vlastencům, aby rok 1998 byl lepší než ty roky právě minulý, aby zvěztila poctivost nad politikáfením a aby naše rodné země zkvětala.

Josef V. Toman-Tománek

Šedesát let ušlo...

■ Týdeník volyňských Čechů Krajanský listy, redigovaný volyňským předákem Josefem Foitkem přinesl dne 28. 2. 1938 tuto varující zprávu... "Berlín využije letošní rok k dosažení co největších úspěchů. Půjde především o naši starou vlast - Československo."

■ Osmnácté číslo Krajanských listů doporučuje v úvodníku, aby Polsko a ČSR se dohodly a uzavřely přátelskou smlouvu, protože to, co dnes hrozí Československu, bude zitra hrozit Polsku. Polský cenzor v Lucu propouští tento úvodník s vázným varováním redakci, že podobné články nejsou vítány a v budoucnu by mohly časopisu vážně ublížit.

■ Hitlerovské Německo stupňuje prostřednictvím takzvaných sudetských Němců tlak na ČSR a jeho spojení. Polsko se chce také přivítat a dožaduje se připojení českého Tešínska k Polsku.

■ Přet československých konzultát v Polsku dostává v květnu a pak i v dalších měsících řadu žádostí od Čechů, žijících v Polsku (polských státních občanů) o možnost dobrovolně-

ho vstupu do čsl. armády. Polští Češi, zejména pak volyňští Češi, chtějí bránit svou starou vlast ohroženou Němecem. Jejich žádosti jsou však vesměs zamítnuty, protože jsou státními občany Polska.

■ V květnu, červnu a pak i v dalších měsících konají žánarování Poláci protičeské manifestace pod heslem: "Precz s Czechami!" (Prý s Čechy!) Demontrace v Lucu, Rovné a ve Zdobunově vrcholí vybijením oken u českých obchodů, domů atd. Budova české soukromé školy ve Zdobunově je rozvázným davem postříkaná lidskými výkaly a v přízemí jsou rozbita všechna okna. Po jedné z dalších demontrací v Lucu varují polské úřady redakci Krajanských listů, aby o těchto demontracích nepřinesla žádnou zprávu. Polský cenzor v Lucu uběže ztupěto redaktora Foitka, že, jak doslova říká "to místo svinstvem nesouhlasí", avšak musí se držet nařízení varšavské vlády.

■ Dochází ke sloučení dvou mládežnických organizací na Volyni - Sdružení české mládeže se Sdružením katolické mládeže. Ve vesnici Buderáž v domě rodiny Piechotových se setkávají MUC Piechota, který zároveň zastupuje známého přítele vol. Čechů Jindřicha Duška a SKM se zástupci ŠCM, který zastupuje jeho předseda Josef Mojží z Chomoutu a další funkcionáři ŠCM Rostislav Hlaváček z Ulbrávo. Bylo dohodnuto, že sloučená mládežnická organizace se bude jmenovat Svatoavčavská jednota. Nová sloučená organizace však již nevyvinula rozsáhlejší činnost, protože příze březem 1939 - okupace Československa hitlerovským Němecem a omezení styků tzv. protektorátních občanů se zahraničím. Jindřich Dušek však nechal zhotovit odznaky (část se jich ještě dostala na Volyn) a prapor nové organizace. Ten se již na Volyn nikdy nedostal a vol. Češi jej projev viděli i in natura v červnu roku 1945 u jindřicha Duška v Libuši u Pravy, kdy tu vznikala volná organizace nazvaná Kruh přátel volyňských Čechů.

■ V Krajanských listech dne 27. září vychází článek redaktora Josefa Rejzka v němž volá po československo-polské unii. Cenzor však naklad zadržuje - musí si prý vyžádat stanovisko Varšavy. Podle platného zákona musí se však cenzor vyjádřit nepozději do 24 hodin, jinak smí redakce časopis expodovat. Varšava si však dává načas, ale nakonec po více než 24 hodinách vyslovuje souhlas. (Bohužel příliš pozdě!)

■ Příchází Mnichov 1938 a velké zklamání nejen ve staré vlasti, ale i mezi Čechy na Volyni a ve všech českých menšinách na světě. Zklamání z postoje spojenců - Francie a Anglie - na které se všeobecně spolehlo, je strašné! Beznařádek o budoucnost českého a slovenského národa klesá až k nulovému bodu! Mnozí se domnívají, že Mnichov znamená nejen konec české státnosti, ale i konec národní byti. - Prezident E. Beneš abdikuje a opouští okleštěnou republiku.

■ Česká matice školská na Volyni vyzývá v č. 39 Krajanských listů volyňské Čechy k větším obětům ve prospěch soukromého českého školství na Volyni. Ve své výzvě zdrazňuje, že je málo předpokladné, aby okleštěná a okradená druhá republika mohla jako dosud podporovat české školství. Výzva se setkává s velkým pochopením u našich krajanů a sbírky konané na svatbách, křtinách, pohřbech, tanečních zábavách a jiných příležitostech dosahují, v porovnání s minulostí, dvojnásobně výše. Sběrné listiny, které jsou dnes uloženy ve Státním archivu v Praze by zasluhovaly hlubší rozbor.

■ Volynští Češi se na jaře roku 1938 již podruhé dožadují výměny obyvatelstva a navrhují přesídlit Poláky ze Slezska na Volyn a volynské Čechy z Volyně na Slezsko. Polská vláda tento požadavek striktně odmítá.

■ V SSSR - ve východní části Volyně je dokončeno rušení českých škol. Řada českých učitelů a českých předků je vysídlena na Sibiř a mnozí z nich uvězněni v gulacích z nichž se již nikdy nevrátili.

■ Po mnohčovském diktátu přchá z okleštěného Československa mnoho vlastenců do zahraničí, aby se v budoucno pokusili bojovat za obnovení ČSR. Většinou rodin musel opustit pohraničí. Většina z nich odchází téměř s holými rukama. Na Volyni se v létě v listopadu je prosinci konají první finanční sbírky ve prospěch uprchlíků z ČSR. Nemáme přesné záznamy ve kterých obcích se sbírka uskutečnila a kolik bylo vybráno. K orientaci nám může sloužit Ulbárov, kde, jak je přesně známo, bylo vybráno téměř 500 zlotých.

■ V letošním roce však vzpomínáme i na další události, které se významně zapaly do dějin naš - volynských Čechů.

■ Před 130 lety - v roce 1868 - vznikla na Volyni první česká vesnice - výsledek dojednání české reprezentace na Vseslovenském sjezdu v Moskvě 1867. Kolonizáči Čechů na Volyni v. organizoval Fr. Příbil a Josef Olje. Rodina Oljů se pak v Hlinsku natrvalo usadila. Hlinsko sehrálo důležitou roli v dalším osídlování Volyně českými kolonisty. Přijížděli totiž další záměry z Čech a v sousedství Hlinska v roce 1869 založili Ulbárov a Podcurkov, Buderáž a další vesnice. V Hlinsku také vznikl první velký český pivovar - v té době snad největší v Rusku. Lze bez nadsázky tvrdit, že Hlinsko bylo až do reemigrace nejvýznamnější českou vesnicí na Volyni. Odtud pocházel první poslanec Čechů v carské Dumě Jan Drbňohav, v Hlinsku se narodil významný český novinář, který již před první světovou válkou spolupracoval s Masarykovými Casem Vencslav Svobodu, po první světové válce tu delší dobu žil významný český žurnalista v carském Rusku - profesor A. Pospíšil - působil na gymnáziu v Kyjevě a v roce 1914 se stal ředitelem mužského gymnázia v Dubně, napsal významnou publikaci Československá duševní armáda na Rusi a řadu dalších pedagogických prací a historických pojednání. Vzpomeneme současné činnost jeho příbuzných - dalších Pospíšilů z Hlinska - Jana Pospíšila, který sebral řadu písní z Volyně a napsal knihu básní, současné básníky - bratry Pospíšilovy žijící v USA. V Hlinsku působil řadu let významný volynský humorista - spolupracovník Hlinsko Volyně A. Křivský a také nedávno zesnulý duchovní Václav Símek. Hlinsko - jako první česká vesnice na Volyni si svépomocí vybudovalo důstojný Národní dům, působil tu Sokol, ČMS a další české organizace. Svépomocí krajanů byly vybudovány Národní domy také v Hulči a Ulbárově.

■ Před 125 lety se usadili čeští kolonisté ve vesnicích Basová, Nikolajevka a Plechov, před 120 lety v Michalově a Vinohradech, před 115 lety v Hájkách, před 110 lety v Jablonovce, Mlynově a Ozeraně, před 105 lety v Dězvě a Terešově, před 100 lety v Šumsku, před 90 lety v Kunině a Sokolově, před 85 lety v Krutém Břehu a před 80 lety v Kalinově. R. Hlaváč

Štřípky ze zájezdu

Díky paní Pánkové jsme se zase mohli podívat do rodného Kupičova. Vedle nás, starých cestovatelů, jeli i nováčkové, dokonce naše děti. Rodina Bědi Makše měla se sebou i vnučku. Všichni dobrohody jsme znovu vytvořili velice krásnou společnost. O celém zájezdu již napsala Viluška Magaňová. Osobně bych k tomu chtěl přispět jen několika přílohami.

Setkali po 60 letech. Jíz jsme v Kovelu. Dnes je pravoslavný svátek "Spas". Jak je vidět,

lidé tu svátky skutečně světlí. Cerkev je plná, právě se světlí ovšem. Městem se prochází sváteční obědění lidé. Na naše poměry vše nesyňchán. Pilu cirkulárku není slyšet ani z těch úplné okrajových dvorech a také se nikdo nehrabe v zemi. Se svým Jirou se jeme podívat na bazar. Právě nám jde velice hezky obědění starší pán. Možná, že tu solidnosti by se vyjímali i v Karlových Varech. Úplně mě to táhlo, abych ho oslovil. Vybrám tu nejvhodnější slova, abych ho neurazil. Odpovídá krásnou ukrajinštinou, se "radiatištinou". Já jsem mylně čekal, že to bude Polák. Když jsme mu řekl, že jsme kupičovští Češi, jeho tvář se přímo rozozářila. S nadšením řáka, že jsme téměř sosedami, on že je Zaidy. A hned začal: Oh, vy Češi, vy jste byli hospodáři. Učili jste nás hospodářství, pracovitost, pořádku a kázní. Byli jste pro nás vzorem a my jsme se snažili vás napodobit. Právě opak ublí pro nás Rusové, ti nás naučili akorát "samohonku hnat". Dále vypráví, že má kamaráda feznika, který se učil u Čecha Františka Houzčev. To nedávno ten jeho kamarád dostal dopis až z Kanady a také od Čecha. Ten mu sděloval, že přijede do Kovelu. Jme velice překvapení a říkáme mu, že ten Čech z Kanady je můj bráček a Járův strejda. Jme zapůsobilo jako bomba. Náhodný známý spěchal rychle domů, aby nám známému Michalovi sdělil tu novinu. Za malou cenu přijíždí k hotelu s vozem Malý vřuvil se vzázkem, že "didus" již čeká. (Podle vyprávění Jardy Kytla to setkání po více než 60 letech bylo překvapivé.)

I zvěře rozumí. Procházíme se po Kovelu ve tch. Helena Trzová-Hlušková, dcera známého kovského kavárnika, ale hlavně velkého kovského vlastence, syn Jára a J. Helena nám ukázala kavárnu, která zázrakem přežila i frontu. Jdeme dále ke katolickému kostelu. Bohužel - ten je zavřený a také nikdo kolem nepracuje. U kostela leží velký pes - vlečák. Vztekle se na nás dívá a nenávisťně vrčí. Napadá mě, že pes u katolického kostela by měl rozumět polsky. Zkouším to a začínám: "Co ty ptesku na nas tak warcyzos? Jeste takí mladí piesek i checzs nas ugrysc." Vřevní usměvavě, pes se na nás usměvavě a vrčí ohonem. A pak že to je jen máma tvář!

Převládá na Zásmykách. Při první návštěvě Kupičova jsme se na zpáteční cestě zastavili na zásmýček hrbově. Jsou zde pohřbeni nejen bývalí občané, ale také obětí těch nesmyslných dvora a hlavně padlí partyzánů. Téměř všichni jsme si vědomi toho, že žijeme díky jim. Pomodlíli jsme se Otče náš a polsky zazpívali. Během našeho zpěvu k nám začali přicházet lidé, kteří kolem pracovali. Měli nás za Poláky, kteří sem často přijíždějí. Velice je překvapilo, že je to někdo jiný. Ovšem naše znalost ukrajinštiny a polštiny nás ihned spojila. Dověděli jsme se, že to nejsou původní obyvatelé, ale že jsou "pereselenci" od Białystoku. Ziskali jsme u nich takovou důvěru, že jsme začali vyprávět o těžkém osudu násilných předselenců a o násilí, kterého byli proti nim poúžito. Stále vzpomínají na rodná hnízda tam v těch krajích. Loučíme se s nimi a chápeme jejich pocity.

To, co naši předkové zaselí, sklízíme my dodnes. To, že tam zůstala v Kupičově naše krajkana Marie Káfková s dvěma syny, že je českou oázou a že je nám všem tak drahá a naši srdcím tak blízká, je pro nás samozřejmostí. Ovšem, že příjemní Kařka má tak velkou váhu, to jsme nevěděli. Jedeme znovu do Kupičova. Při výjezdu z Kovelu nás zastavuje milice. Řidiči odebrají doklady a chtějí 250 marek pokuty. Jsme sami bez paní Pánkové. Jsem poslán jako vyjednavce, abych se to pokusil vyřídit. Jdu pomalu k nim a kuji plány. Připravuji si ta nejslušnější slova a obraty: "Hej, Hej zdravím: "Dobry den!" a píám se: "A kdo my takého poháno jak nesid zrobili?" Hned jim vysvětluji, že jsme kupičovští Češi a že velice spěcháme. Ze nás v Kupičo-

vě očekává "holova" s celou "silskou radou". To zabrá. Oni se mě ptají zdali vim, že tam jsou ještě Češi. Hned se toto chytám a říkam, že právě jedeme k matce MUDr. Jaroslava Kařky, ten co je primářem v okresní nemocnici. To vše tak zapůsobilo, že řidiči měl okamžitě doklady zpět a o markách nepadlo už ani slovo.

Doktor Kařka nás skutečně očekával a plně se nám s celou rodinou věnoval. Ale hlavní slovo měla jeho maminka. Díky panu primáři jsme se dostali do Dvorné Dvort k naší spoluzáček Hani Bubin. Dnes je provádán Badyra a její manžel srodilí kdysi u Pacovských. Její bratr se učil krejčím u Kyselky "barmařčyčka". Pan Badyra velice vzpomínal na ty časy, kdy v Dážvě žili Češi. Znovu jen slova chvály na českou pracovitost, pčtovost a pořádek. Pozorovali jsme, jak jsou hrdí, že se u nich zastavil "dvochotr" Kařka. My jsme zase byli hrdí na to, že je to náš krajan.

Setkali se škole. Drahy den v Kupičově jsme navštívili "silradu" a školu. Setkání proběhlo ve velmi srdečném ovzduší. Skoláčků, na návrh V. Magaňové, jsme přivíteli volejbalovou síť, dva míče a o různých drobnostech ani nemluvě. Do skolní jídelny jsme dali cukr a rýži. Zde se zase předvedly naše silkuličky - zpěvčáky. Zpívaly písně české, slovenské a ukrajinské. Ukrajinci se k nám přidali. Pak zase na oplátku zazpívali oni nám. Než jsme se pořádně rozhlédli, již zde byla "hama ukrajinka divična" s harmonikou. Pro mnohé z nás bylo milým překvapením, když zahrála "starinný valc Osiennij snj". Je samozřejmé, že nechyběla ani "horlika" ani sampešské.

Mladý pan feditel, mimochodem velký národovec, nám sdělil, že zakládá kupičovské muzeum. Požadovali od nás pomoc. Na spolupráci jsme se dohodli. První kroky již učinila naše netuňavná Slávkina PhDr. Miloslava Žáková.

Překvapení vojáci. Jedeme domů. Jíz máme za sebou ukrajinskou hranici a jme v Polsku. Do autobusu vstupují dva polští vojáci. Slušně zdraví: "Dzień dobry" a my sborově odpovídáme totéž. Jsou jaksi překvapení. Český autobus a lidé mluví polsky. Když se ozve vyřík: "Nareczenie w normalnej ziemi", překvapení je dokonce i když Mařenka Zelenková-Zitná zanoutuje: "Do polskiego wojska chłopców zaciągają", vše je dořevno. Vojáci se slzami v očích vystupují aniž by co kontrolovali.

Václav Kytl

ZPRÁVY Z REGIONŮ

Severomoravský region

Oznámení: Oznamujeme našim krajanům, že máme na skladě větší množství titulu knih: Dějiny volynských Čechů za 80 Kč. Kapitoly z dějin vol. Čechů za 50 Kč a Historickou mapu českého osídlení na Volyni za 70 Kč. Knihy je možno vystavědnout u tajemníka regionu p. Václava Dubce.

25. 10. 1997 se konala v Suchdele n. Ohři valná hromada. Z celkové pozvaných 80 delegátů se toto jednání zúčastnilo 76 členů, tedy nadpoloviční většina. Na tomto jednání byl zvolen novým výbor SVM regionu, revizní komise a důvěrníci obvodů.

Prážský region:

Dne 18. února 1998 v 16.00 hod. uspořádá pražský region již tradiční Masopustní večere. Tímto zveме naše členy a všechny přátele. Přihlášky a částku 130 Kč zašlete nejpozději do 10. února t. r. na adresu: Irena Maláková, U Lužického semináře 19, 118 00 Praha 1, tel. 53 98 95. Těšíme se na Vaši účast!

Vedoucí regionu Praha Irena Maláková

Válečná zkušenost ženisty v mírovém životě

Život volynských Čechů po ukončení II. světové války v osvobozeném Československu

nebyl jednoduchý. Většina z nich po demobilizaci odcházela na venkov, aby pokračovala ve způsobu hospodaření, na jaké byla zvyklá na Volyni. Bylo to především zemědělství, ale také zakládání malých dílen a výroben ve městech. Museli začínat v jiných podmínkách a v jiném, i když z hlediska vlnění blízkém prostředí. Byl však konec války a to, co přežili, většinou poznamenaní četnými zráními, byli šťastní a nevzdali jim nezdravé prostředí a trvalá práce, jen čekání na reemigraci a spojení rodin bylo složité a nejdem zřejmě a nejistotu nevydržel. Někteří odjeli zpět na Volyn a vystupovali jinými bylo touto nejistotou poznamenaní.

Část volynských mladých mužů si doplňovali vzdělání na středních a později na vysokých školách. Část zůstala v ozbrojených silách jako vojáci z povolání. Stejně jako ti, kteří odešli na venkov, ani tato skupina volynských Čechů neměla začlenění do života ve staré vlasti lehké. Kromě národného zaměstnání to bylo také doplňování všeobecného vzdělání na středních školách a hlavně odborné vzdělání v systému vojenského vyššího školství.

Protože to byli lidé s válečnými zkušenostmi, houževnatí, naprostě čestní a hlubokými city k vlasti, postupně dosahovali i v oblasti ozbrojených sil velmi dobrých výsledků.

Život vojáky z povolání ženijního směru v oboru výbušnin, a to byla moje odbornost, byl v permanentním ohrožení. Při odminovácích pracích na Slovensku a v Čechách, při výcviku s ostrými trhavinami a roznětí muží byli ženijní velitelé stále ve střehu, aby chránili životy podřízených vojáku. Tunny a tuny odpalých travin, ničení nalezaných min a travin různých složení a druhů a pomoc národním hospodářství při demolicích a výkopových pracích, to byla součástí denní činnosti v mírové době.

Také trháni ledu a ledových bariér na řekách, které obzvláště větší a stavby podél toků bylo samozřejmostí.

Příhod, které se přibližovaly válečným podmínkám, bylo v životě volynských Čechů -ženijních velitelů - mnoho. K jedné z nich došlo i v okolí města Týna nad Vitavou. Posádka sem byla přemístěna rozhodnutím nadřízených. Město se nám líbilo hlavně pro dobré soužití vojáků s občany.

Jako ženisté jsme se v rámci výcviku snažili touto hezké soužití a naši spokojenost vyjadřít pomocí se stavbou polních i lesních cest, menších mostů i jinak pomoci v národním hospodářství.

A tak přišla zima našeho druhého pobytu, zima velice tuhá. Největším mrazům neodolala ani řeka Lužnice, ani Vitava. V krátké době se vytvořil kompaktní ledový příkrov. Síla ledu dosahovala 50-60 cm a místy i více.

S příchodem jara přišla práce pro nás, ženisty. Byly vytvořeny skupiny mužů, vybavených nákladními automobily, vyzbrojených trhavinami a potřebným nářadím. Postupně byly podle požadavků rozjíženy trhavinami zamrzlé úseky řek a tím vytvořeny podmínky pro odchod ledu. Pohotovost skupin byla zabezpečena i v noci. Na jednu noc nezapomenu nikdy. Telefo-

nicky jsme byli požádáni o pomoc. Asi 3 km proti proudu došlo na Vitavě k hromadění ledových čep. Některé domy v blízkosti řeky byly v krátké době zatopeny, voda přetekala okny a stálo stoupala. Vzniklo i vážné nebezpečí jak pro část města Týna n. Vitavou, tak i pro silniční okružní most uvnitř města.

Okamžitě jsme vyrazili na místo ohrožení. Lesní cesta byla zatopena vodou, takže jsme trmáceli při časté cestě pěšky. Po dlouhém trmácení lesem jsem dorazil na místo. Byl to úsek řeky probíhající mýrným obloukem, jehož levý břeh tvořila skála, pravý výšinný pak les a pole. V tomto místě se obrovská kva optela o skálu a zneumožňovala další průtok a odchod ledových čep. Led se tu kupil do stále větší výšky. Bariéra byla vysoká už několik metrů, a za touto překážkou rychle stoupala voda a zaplavovala okolí.

Tmavá noc, obrovská síla vody prosakující mezerymi ledové hráze a burčející hluk vytvářeli dojem skutečného pekla.

Vystřelováním světlic jsem zjistil, že kompaktní ledová kva, způsobující touto pohromou, leží v korytě řeky až na dně. Jen u břehů měla svými okraji vzhůru. Ve zlomu se vytvořila mezera, která odhalovala polímané keře a stromy z okolí Vitavy.

Rychle jsem se rozhodl. Na prosekávání ledu a umístování nálož pod led, netrvalo času. Proto jsme řadu nálož umístili na povrch ledu, abychom tak narušili kompaktní plochu s tím, že o ostatní se postará obrovský tlak vody a ledových čep.

Při nastupu po šikmé ploše ledu jednomu mužovi vypadla připravená nálož trhaviny do vytvořené trhliny. Bylo nutno ji vyvezdout. Dva z členů skupiny drželi odvážlivce za nohy a po hlavě ho spustili k nálož na dně. Čelá operace trvala jen pár minut a podařilo se nám nálož vyvezdout.

První výbuch otřásl ledovou krou ležící na dně koryta řeky. Vytvořila se přičina trhliny, ale překážka odolala tlaku ledové bariéry.

Bylo nutno odpatit ještě jednu řadu nálož poněkud dále od ledu. Znovu jsem opatrně sestoupil na odlehu plochu. A tu jsem v tom pekelném rámsu uslyšel silný třesk, stejně jako když dojde k přelomu kva stromu. Vzápětí druhý a třetí. Bylo mi jasné, že životy mě svěřených mužů visí na vlásku. Okamžitě jsem vydal rozkaz "neprodleň na břeh!" To platilo i pro mne.

Doběhli jsme do vyšší polohy pole věas. Ale málo chybělo, aby někdo ze skupiny nezastal naživu. Těšilo nás, že jsme se z této atypicky provedené akce vrátili domů živí a zdraví a hlavně v plném počtu.

Po příjezdu do města nás čekaly další úkoly, a to na řece Lužnici.

I v tomto případě pomohla velitelství rozvaha a hlavní zkušenosti z války, kdy se trhaviny staly neoddsitelnou součástí bojové činnosti ženijních jednotek. Volebně charakterizované byli v tomto směru mistři svého oboru.

Miroslav Novák

NAŠI JUBILANTI

Region Cheb

V prvních 4 měsících roku 1998 se dožívají: 8. 1. Miroslav Florian ze Sofiekyv byt. Fr. Lázně - 70 let. 7. 3. Jiří Máca z Prahy (adoptivní Volynák), Cheb - 70 let. 12. 4. Věra Bečvá-

řová-Zahradníková ze Straklova byt. Cheb - 55 let. 25. 4. Mírka Jelineková-Burešová ze Sofieky, byt. Fr. Lázně - 70 let.

Okr. Nový Jičín

24. 12. oslavila p. Emilie Šrámková -Klabanová ze Městěštiny okr. Lucek, nyní ve Studence, krásné devadesáté narozeniny. Přání štěstí a zdraví posílá syn Vladislav a dcera Jaroslava s rodinami.

Region Rakovník

Ve 3. a 4. čtvrtletí m. r. oslavili životní jubilea: 20. 10. Tatjana Broumová - 75 let. 21. 9. Teodor Červenka - 80 let. 7. 9. Antonín Dědek - 79 let. 8. 12. Marie Grundová - 61 let. 20. 11. Alexandr Hlaváč - 68 let. 8. 9. Antonín Hlaváč - 68 let. 21. 10. Prof. Jaroslav Chudoba - 78 let. 19. 8. Jaroslav Klöss - 64 let. 14. 10. Marie Korbová - 70 let. 22. 9. Václav Kovanda - 74 let. 2. 8. Jindřich Kučera - 74 let. 20. 7. Marie Nováková - 69 let. 27. 10. Viktor Pavlíček - 64 let. 19. 12. Jiřina Petřoková - 56 let. 16. 7. Marie Petřoková - 66 let. 1. 9. Václav Pluhar - 77 let. 23. 12. Marie Pokorná - 69 let. 30. 8. Zdena Poláková - 65 let. 5. 8. Lída Polcarová - 65 let. 9. 12. Jiří Porazík - 72 let. 10. 8. Libuše Růžičková - 70 let. 16. 10. Vladimír Valenta - 77 let. 5. 8. Marie Zajícová - 67 let. 30. 7. Marie Zajícová - 74 let.

Region Mohelnice

V 1. čtvrtletí se dožívají: Věra Jelineková 11. 1. - 70 let. Marie Moulisová 25. 1. - 70 let. Antonín Bohaty 2. 2. - 85 let. Antonie Reblková 22. 2. - 84 roky. Slávena Stajnerová 13. 4. - 70 let. Antonie Šanová 15. 4. - 86 let. Marie Křečková 29. 4. - 70 let.

Všem jubilantům přeje pevné zdraví, potřebný kus štěstíčka a nezodlný optimismus do dalších let. *Redakce a vedoucí regionu*

NAŠE ŘADY OPUSTILI...

Region Karlovy Vary

27. 12. 1997 zemřela ve svých 92 letech p. Olga Horská z M. Zubovštiny, býtky v Nové Roli. Za rozloučení v karlovare, křematoriu a vzpomínku děkuje rodina Horských

Severomoravský region

1. 1. 1998 zemřel ve věku nedožitých 77 let p. Václav Štábin, příslušník čs. arm. sboru v SSSR ze Zvonovic. Pocházel z Dembrovky na Volyni.

Čest památce zemřelých a upřímnou účast pozůstalým vyslovuje redakce a vedoucí regionu

DARY NA FOND SDRUŽENÍ

Z regionu Praha Milena Olivová, Maudisice - 100 Kč a Marie Zelenková, Račice - 200 Kč. Josef Bareš, Holedč - 250 Kč. Wanda Polzová - 100 Kč. Pl. Šebková - 500 Kč. Vysocká Františka, Šumperk - 50 Kč. Jiřina Novotná, Jetřeb - 50 Kč.

Všem dárcům ze srdce děkujeme!

FOND šlechterných srdcí - oprava:

V minulém čísle omylem uveden dar Josefa Šreka z Fulneku - Kč 10, správně to mělo být 100 Kč. Omlouváme se - redakce.

Doležitě upozorníme! Jelikož se mnozí dotazují, zdá se nám, že název a číslo konta Sdružení, rozdělili jsme ke, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje. Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. Číslo konta: 705454-010800. ČS spořitelna a.s. - Melantrichova 5, Praha 1. **Dary můžete poslat i na adresu hospodářský Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 509, 181 00 Praha 8. Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejňování darů - dary můžeme uveřejnit teprve po obdržení účetního dokladu!!** Krajane! Neuposílejte v žádném případě penězů darů na adresu redaktorky! Díky za pochopení.

Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zaslějte na adresu: prof. MUDr. Vladimír Dufek, Na Hřebenkách 20, 150 00 Praha 5

Tiráž Zpravodaj - Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň článků odpovídají jejich autoři. Vychází jako občanský. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevyžadují rukopisy se navrácí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová Špalská 1919/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p., odštěpným závodem Praha č.j. nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo 25. 1. 1998

Tiskne NEOSET Praha 2, Neklanova 17.